

PŘÍLOHY

Ukázka rozhovoru

Rozhovor s Veronikou

1) Co si představujete pod pojmem hodnocení?

Jak to mám říct: To je jak u maturity. Tak hodnocení je důležitý k tomu, že člověk, když se z toho dělají nějaké výsledky, tak člověk se podle toho rozhoduje. Hodnocení... to je, jak je člověk spokojený.

2) A co si představíte pod pojmem hodnocení ve škole?

Hodnocení ve škole... jako dítěte myslíte. Já jsem spokojená maximálně se školou a hodnocením. Spíš si myslím, že až moc. Že není přísný, nebo jak to mám říct. Asi je mírnější. Ale vzhledem k tomu, že paní učitelka má podklady od logopedky a psychologky, že za některý chyby Jana nemůže, tak nemůže být hodnocení jiný.

3) Jak to myslíte mírnější?

Myslím si, že když píšeme doma úkoly, tak z toho šílím. A ona má samé jedničky, tak nevím, jak to paní učitelka dělá. Jestli je jiná doma a jiná ve škole. Protože co mi někdy dokáže říct... Ale jsou to děti, pořád se učí.

4) Co jí dělá problémy doma?

Hlavně u každého slova, každého příkladu musí povídat a nejenom o tom příkladu, ale i okolo: A mamí víš, co děláme ve škole a já ti ještě musím říct to a to. Nedokáže se doma u toho úplně soustředit. To fakt musí mít asi zvlášť náladu, jinak doma pořád vyrušuje. Nesedne si, aby napsala úkol. Že by napsala pět příkladů bez toho, že by u toho neměla nějakou otázku, tak to je zázrak. Ale ve škole je prý hodná, paní učitelka s ní nemá problém. Nebo tak mi to aspoň řeknou. Ona je určitě hodná, není raubířka. Je citlivá. Paní učitelka je pro ni vzor, autorita. Tak si myslím, že by to i mělo být. Co řekne paní učitelka, to je svaté. Já když jsem jí dneska řekla, že nebude mít učení a bude mít jenom batoh s pitím, svačinou a penálem, tak se na mě tak podívala, jako jestli opravdu. Tak jsem jí to i ukazovala na mailu od paní učitelky, že je to pravda. Takhle by to mělo být.

5) Takže u toho učení doma mluví o škole?

Nejenom o škole, spíš tak co jí zrovna proletí hlavou.

6) Myslíte si, že hodnocení je objektivní?

Snad ano. Snad to paní učitelka umí. Já nemůžu porovnávat, takže si myslím, že jo.

7) Co považujete za hodnocení?

Tak jako víte co, já si na známkách moc nezakládám. Pro mě to není ani tak... Moje starší dcera chodila do jiné školy a od první třídy byly problémy, nechtěla chodit do školy, brečela. Já vím, že jinak asi může fungovat paní učitelka, když má 30 dětí, a jinak, když jich má 15. Ale je pravda, že jsem se setkala s takovými nespravedlnostmi a problémami, že pro mě je dneska nejdůležitější, že sem Jana chodí ráda. Že je spokojená. A já ani dneska nevidím, že musí mít maturitu, musí mít vysokou školu. Pro mě je důležité, aby dělala, co ji baví, aby byla v životě spokojená. A když bude mít trojky a bude spokojená, tak já budu spokojená taky. Člověk jak je starší, tak všechno přehodnocuje a myslím si, že to ani není dneska... Dneska má každý druhý maturitu a i vysokoškoláci vybalují zboží v supermarketu, protože práce není. A myslím si, že když je člověk šikovný a práce ho baví, tak ta práce podle toho vypadá. Takže já chci, aby byla spokojená, aby chodila do školy ráda. A to je pro mě důležité. Jaké bude mít vysvědčení, pro mě není podstatné.

8) Jakou máte představu o ideálním stupni školní docházky, kam by Jana měla dojít?

Tak samozřejmě člověk má představu. Člověk by chtěl, aby byla hlavně spokojená. Víte co, můj manžel je vyučený, ale dělá práci dobře, kvalitně a dokáže nás všechny zaopatřit a jsou lidi, kteří třeba... Člověk se potkává s hodně lidmi, jsou to doktoři a nemyslím si, že je to o tom vzdělání. Já chci hlavně, aby byla šťastná v životě. Co já vím, co bude. Hlavně, aby dělala, co ji baví. Dneska strávíte v práci spoustu času a dělat něco, co vás nebaví... Ale samozřejmě bych chtěla, aby se prací i užívala. Protože to dneska není o tom, taky musí koukat na to, že práce by mě bavila, ale neuživí mě. Zase na jednu stranu, musí koukat na to, aby ji práce užívala. Nebo se dobře vdát. (*smích*) Ne, tak chci, aby byla spokojená. O známkách to ani není. Když lidi dělají kariéru, já to teď vidím, kolem čtyřicítky lidi blbnou, rozvádějí se, je teda pravda, že já pomáhám manželovi, vysloveně do práce nechodím, takže si můžu uzpůsobit pracovní dobu, jak chci. Taky mě to mrzí na jednu stranu, taky bych ráda dělala kariéru, ale člověk si musí uspořádat priority. Já vidím, že bych ráno musela dát dítě do školy už v šest hodin a večer v pět hodin vyzvedávat. Jak bych zvládala kroužky, zájmy? Takhle jí můžu říct, vyber si kroužků, kolik jich budeme zvládat. Ono je to těžké, že ji tam musíme odvézt, počkat na ní, nebo se to zkusím skloubit s něčím jiným. Ale dneska se ji bojím

pustit kamkoli na kroužek samotnou. Ale já jsem spokojená, když je dítě spokojené, tak já jsem taky spokojená. Taky mě to někdy mrzí, ale co člověk může dělat.

9) Kdyby Jana nechtěla chodit do školy, nebyla tady spokojená, to byste měla potřebu řešit?

Určitě, pokud by se mi něco nelíbilo, tak bych to řešila. Tady naštěstí jsou vztahy dobré, takže kdybych měla nějaký problém, můžu jít za paní učitelkou, za paní ředitelkou. Protože tady se problémy řeší, aspoň mám ten dojem. Kdykoli jsem byla za paní učitelkou, tak mi vyšla vstříc. A to byly blbosti. Že třeba Jana nepije, tak paní učitelka dávala pozor, aby pila. Nebo vím, že jí bolí břicho, tak že to může kdykoli říct vychovateli a on mi to pak poví. To mi nikde jinde nedělali. Je pravda, že tady se k dětem přistupuje jinak. Moje starší dcera, když se vyrábí nějaké věci na školní akce, tak je jak u vytržení, říká: Tady je to nějaké divné, tady je to hezký, tady se lidi chovají tak hezky. Ona to vůbec nechápe. Takže si myslím, že kdybych měla jakýkoli problém, tak můžu jít za paní učitelkou a myslím si, že i za paní ředitelkou. Právě to se mi líbí, že tady by se problémy řešily. Určitě by se nezatloukaly. Ona je tady i schránka důvěra a Jana tam napsala, že ji spolužák pořád zlobí a taky se to řešilo. Ona říká ale všechno, paní učitelka o nás ví úplně všechno. Ale já jsem ráda, že k ní má důvěru, že jí věří, má k ní dobrý vztah. Že k ní jde, to si myslím, že je dobré. Víم teda, že kdyby byl nějaký problém, tak můžu říct paní učitelce a ona jí něco řekne, protože paní učitelce dá za pravdu, mně ne. Ale paní učitelka je hodná, rozumná. Taky to nemá jednoduchý, má tam děti víc, sice je jich míň než v normální škole, ale zase jsou dost problémové. Je tady jiný přístup. Někdo třeba říká... Taky jsem měla takový, někdo když mi říkal o škole, že je to soukromá škola, tak já jsem měla zafixováno – soukromá, já potřebuju, aby se dítě něco naučilo, nepotřebuju mu to platit. Jenže pak jsme zjistili, že Jana je citlivější a doporučily nám obvodní doktorka i neuroložka tuhle školu. Takže jsme o ní začali uvažovat a je to asi nejlepší rozhodnutí, které jsme udělali. Jana je spokojená, my jsme tím pádem spokojení. A to, že se platí měsíčně, člověk platí, že je tady míň dětí, a určitě to za to stojí. Nestalo se, že bych litovala, že jsem ji sem dala. Jsem spokojená.

10) Dostává dcera pochvaly?

Taky dostala. A oni je motivují, aby se snažili pomáhat, měla takový sluníčko a za každý dobrý skutek dostala paprsek. Snaží se tady, aby kolektiv nějak fungoval. I třeba stmelovacími pobyty, i když se mi tam třeba nechce. Ale i tam děti vidí, že rodiče se spolu baví. Hlavně vím, že když jdu na třídní schůzku, tak všechny rodiče znám, a když budu mít problém, tak můžu jít za konkrétním rodičem a řešit to s ním. Zatímco na normální škole, když jdete na třídní schůzku, tak je tam pět rodičů z třiceti a jsou to ti jediní, kteří mají zájem, aby děti prosperovaly a ostatní... Takže je neznám a všechno se řeší určitě jinak, hůř.

11) Jste v nějakém školním sdružení?

Nejsem.

12) Na třídní schůzky chodíte?

Určitě.

13) A jste s paní učitelkou v kontaktu i jinak?

Tak jsou dny – jednou za měsíc – a tam v zásadě nechodí snad nikdo, slyšela jsem. Ale zase paní učitelce můžu kdykoli zavolat, nebo napsat, kdyby bylo potřeba. A ona si čas udělá. Mně třeba poslední dobou třídní schůzky nevyhovovaly, že bych tady musela hodinu čekat, nebo bych se doma akorát tak otočila. Takže jsem se domluvila, že přijdu předtím. A nebyl problém. Kdykoli byl problém... Paní učitelka píše i maily. Takže si myslím, že komunikujeme dostatečně.

14) Za co dostává dcera pochvaly?

Pomáhala uklidit třídu nebo tak. A paní učitelka – ona ne že by jim dávala tolik pochval, ale spíš je motivuje těma paprskama a podobně. A myslím si, že mají hezký vztah se spolužákama. Akorát jeden klučina tam zlobí, on je takový raubíř, má ADHD. On je hrozně fajn, mně přijde, ale asi má zkratky. Tak to třeba si Jana stěžuje, ale jinak v pohodě. Je fakt, že paní učitelka neřeší nějaké blbosti.

15) Považujete pochvaly za hodnocení?

Určitě to děti motivuje. Ani ne tak hodnocení, ale motivace. Děti vědí, aspoň Jana z toho má hrozně dobrý pocit, má z toho radost, a když ji paní učitelka pochválí, tak to je něco úžasného. Jednou třeba přišla Jana ze školy a plakala a paní učitelka se mi pak omlouvala, já jsem se tomu musela smát. Protože Jana špatně drží tužku, to nemine doma chvílka, abych jí něco neřekla, ale to už asi nezměníme, a paní učitelka ji klepla přes ruku. Takže ona tyhle výtky těžko snáší a paní učitelka z toho

byla taky špatná, protože si myslela, že se na ni budu asi zlobit. Ale já jsem se musela držet, abych se nesmála.

16) Považovala byste v nějaké situaci pochvalu za hodnocení?

No, to nevím. Já to беру spíš jako motivaci pro děti, než nějakou informaci pro mě.

17) Dostává dcera taky poznámky?

Ona je hodná, nemá za co je dostávat. Kdyby dostala, to by byla katastrofa. A myslím, že paní učitelka to i ví, takže kdyby byl nějaký problém, tak by mi to řekla. A řešili bychom to nějak jinak.

18) Jak jinak?

Osobní domluvou, Společně bychom to probrali s paní učitelkou a pak nějak to pořešili s taky Janou, samozřejmě.

19) A považujete poznámku za hodnocení?

Taky je informace, upozornění, že dítě dělá něco, co by nemělo, že zlobí. Prostě upozornění, aby si na to dalo příště pozor.

20) Připravujete se doma do školy?

Snažíme se. Ona má logopedii, tak já jí občas připravím nějaká slova a hledá mi v nich chyby. Když jí to nejde, to je problém, hned brečí. Ale většinou před spaním si povídáme, říkáme si slova na jednotlivá písmena a hláskujeme. Čteme spolu. Určitě vidím pokrok za tu dobu, co sem chodí. Mně se tady moc líbí, že i když Jana špatně mluví, tak se jí nikdo nesměje. Nesmějou se jí děti. Paní učitelka to dokáže korigovat. Tady Jana rozkvetla, změnila se hodně. Byla hodně utápnutá, neprůbojná, když měla vystoupit před dětma, to byl strašný problém. A paní učitelka si ji vždycky vzala k sobě, držela ji za ruku třeba a ona se strašně změnila. Teď už to není takový problém. Takovou práci by si s ní nikdo nedal. Zrovna nedávno jsme si říkali s manželem, že to bude problém, až půjde na jinou školu. To bude asi koukat, že je to tam úplně jiný, ale zase bude větší. Bude to jinak vnímat.

21) Jak se připravujete doma?

Děláme úkoly, v první řadě, úkoly musí být. A pak – samozřejmě se ptám, co dělali. A třeba když je diktát, tak to víme dopředu, že se bude psát diktát, tak to se připravujeme na diktát. Takže je fakt, že je to znát hrozně moc. Když si diktát připravíme. A nepíšeme ho jednou, ale dvakrát, někdy když jí to nejde, tak i třikrát, když na to má náladu. A zase ona chce mít dobré známky, špatnou známku těžko prožívá. Je ctižádostivá a snaživá. Takže diktáty si připravujeme, samozřejmě

i během dne. Spíš u ní je problém, že když jí to nejde, tak je hned vzteklá a to pak nemá smysl v tom pokračovat. Takže spíš během dne si povídáme, a když něco řekne špatně, tak ji opravím a zeptám se, jak bys to napsala. Nebo něco počítáme, spíš hrou, průběžně. Ona ani nevnímá, že se připravujeme.

22) Proč se s dcerou připravujete? *(Aby tomu rozuměla, naučila se látku, kvůli známkování...)*

No tak samozřejmě hlavně chci, aby se naučila dobře mluvit. Tak to hlavně, to je pro mě priorita. Protože tady se jí nesmějou, ale jinde třeba... Musí umět mluvit. Ale samozřejmě chci, aby se dobře učila, takže ze všech důvodů. Aby se zlepšila, aby měla dobré známky. Aby byla spokojená. Třeba mám problém s angličtinou, protože to jsme se ani jeden s manželem neučili, takže to já nedokážu. V první třídě nám psali slovíčka, i to, jak se vyslovují, ale teď už to nedělají, takže už jí pomoci nedokážu. Občas se s ní učí starší dcera a zaplatila jsem jí soukromou učitelku, protože vidím, že je jazyk důležitý, že to je nutný. Češtinu, matiku zatím zvládáme, takže to není zatím problém.

23) Považujete nějaké předměty za důležitější?

Pro mě je nejdůležitější čeština, protože v té má největší problémy. Jsem ráda, že ráda čte, chodíme spolu do knihovny, ona chodí i do školní knihovny. Naštěstí ji teda nemusím do čtení nutit, ale diktáty to je boj. Když jí řeknu: Pojd', napíšeme si diktát, tak to je problém. Teď jsem jí sehnala knížky na prázdniny, aby si procvičovala. Ale čeština nám dělá problémy. Ale já doufám, že se to časem snadlepší. Ona měkké „i“ neslyší, plete si hlásky, zapomíná háčky, takže s tím bojujeme. Trénujeme to. Protože je to důležité. Každopádně z češtiny bude jednou maturovat, je to důležitý, to je jasný, musíme to nějak zvládnout. V těchto základních věcech nesmí chybovat. Ale zatím je malá, tak snad je ještě čas. Ona nám do čtyř let nemluvila, já jsem jí dávala do školky a měli jsme štěstí na paní učitelku, že ji vzali do školky a ona se tam rozmluvila. Ona se s dětma ani učitelkou nedokázala domluvit. Já jsem s ní totiž byla pořád doma, ona měla i zdravotní problémy, proto jsem ani nemohla nastoupit do práce po mateřský. Protože měla těžký průběh mononukleózy a byla na kapačkách, takže jsme byly v nemocnici. Tam pořádně nemluvila a pak měla rok velmi přísnou dietu, takže by ji do školky ani nevzali, takže já jsem s ní musela zůstat doma. Ona teda nemluvila, ale ve školce se pak rozmluvila a byla tam taky moc spokojená. Má sice epilepsii, ale

nikdy žádný záchvat neměla. Bere léky, lepší se to. Nejhorší na tom je, že doktoři vám dneska neřeknou, ať bere tyhle léky, oni vám dávají na výběr. Chcete ji léčit, nebo ne? Tak já jsem obešla několik doktorů, než jsme se rozhodli pro tu léčbu. Ale moje obvodní doktorka mi pak říkala, že je 90% šance, že nikdy žádný záchvat mít nebude, a 6% šance, že se úplně uzdraví, pokud bude brát léky. A samozřejmě možná má handicap v češtině a teď bych chtěla, aby byla úplně zdravá, protože by třeba nemohla řídit auto, různá další povolání by nemohla dělat. A proto jsme vybrali tuhle školu. Protože mi doktorka říkala, že by neměla být ve stresu, ale v klidu a pohodě. A tohle je pro mě právě to důležité. Proto je pro mě důležité, aby byla spokojená. Protože když bude spokojená, tak bude zdravá. Ona mi vždycky říká: Mami, tenhle týden je nejkrásnější týden. Ona je hrozně spokojená.

24) Mluvíte spolu o škole?

Určitě, určitě. Ona vypráví o dětech, jak si hrály, co dělaly. Teď jí odchází nejlepší kamarádka a je z toho dost špatná. Tady děti hodně dojíždějí, my taky nejsme odsud z okolí. Takže je škoda, že se děti po škole a mimo školu moc nevidí.

25) Takže si povídáte o kamarádech?

Jo, hlavně o nich.

26) O učení se spolu bavíte?

Taky mi řekne, ale to zase tak moc ne. Spíš mluví o dětech. Ale samozřejmě se jí zeptám. Hlavně, jestli jedla a co měli k obědu, protože moc nejí. A pak i o tom, co se učili, tak mi třeba říká, co se učili. Nebo třeba teď probírali násobilku, tak ji trénujeme.

27) A co je pro Vás v těch rozhovorech důležitější – informace o kamarádech, nebo o učení?

Tak já to nějak neřeším asi z toho důvodu, že... Kdyby se špatně učila, tak bych to asi řešila, ale protože vím, že se učí dobře, že má dobré známky a paní učitelka si na ni nestěžuje, tak nemám moc potřebu tohle řešit. Není důvod se tím nějak zabývat.

28) Co podle Vás hodnocení vypovídá?

Je fakt, že když paní učitelka ve čtvrtletí napíše vysvědčení, tak tam vždycky napíše o Janě čtyři věty, že je třeba hodná, milá, pomáhá. Tak to samozřejmě člověka potěší, když to tam vidí. A Jana je taky ráda, když si to spolu přečteme. Ale hlavně jsem ráda, že taková je. Takže pro Janu je to motivující, je ráda.

29) A pro vás?

Tak my jsme pyšní rodiče. Já jsem samozřejmě taky ráda. Jsme spokojení, když ona je spokojená.

30) Má podle Vás hodnocení smysl?

Určitě má smysl. Hlavně má smysl pro tu holku, že ona je spokojená. A já jsem ráda, že ona chce. Ne že musí do školy a je jedno, jakou bude mít známku. Ne jako moje starší dcera, ta říká, proč by se učila, vždyť už je v deváté třídě, už to nemá zapotřebí. A je to to poslední, co by chtěla dělat. A to mě štve, že nemá zájem. Ale to jsou asi puberťáci, to je asi tím věkem. Proto je dobrý to hodnocení, že ona ho vidí a chce ho mít hezké, dobré.

31) Co podle Vás vypovídají známky?

Určitě je to o tom, jak jí to jde ve škole. Když má jedničky, tak doufám, že jí to jde, a samozřejmě je taky šťastná, že se může pochlubit. Protože se jí všichni ptají, jestli už chodí do školy a jaké měla vysvědčení, a tak je šťastná, když může říct, že „samé“. Zatímco ta starší dcera, ta ani neřekne, že měli vysvědčení. Takže když ona to neřekne, lidi koukají, je jí trapně. Asi je z toho taky smutná, myslím si. A když je tam přístup učitelů, že i kdyby se snažila, tak by ji... no tak ji to asi ani takhle bavit nemůže. Ale Janu to baví a ona přijde celá nadšená: Mami, neměla jsem žádnou chybu v diktátu. Tak jí říkám, že je to proto, že jsme to natrénovali a že to musíme takhle natrénovat i příště. Vede to k tomu, že se opravdu chce učit a chce číst. Oni mají takové čtecí karty a to mě na ní teda docela štve, že má rozečtený tři knížky a každý den si přečte tři stránky z téhle, tři z druhé a tři ze třetí, aby měla každý den ty zápisy. Jí ani tak nejde o ten příběh, já jí pořád říkám, že musí dočíst nějakou knížku, protože to nestíhá. My se i bavíme o tom, o čem ten text je, protože má trošku problémy, že neví. Dřív jsme to dělaly tak, že jsem chvíli četla já, pak četla ona, aby vnímala text. Takže ji ten příběh nějak neláká, nejvíc ji láká, že bude mít hotovou čtecí kartu, paní učitelka ji pochválí, ona dostane samolepku.

32) Vyhovovalo by Vám, kdyby byl ke známkám ještě také slovní popis?

To ona dostává i u závěrečného vysvědčení. Něco jako diplom, ale není to diplom, ale bylo to povídání o ní. To je taky hezký, protože ona je šťastná a já taky. Kdyby se špatně učila, tak bych to nějak řešila. Ale zase víme, že teď má samé jedničky, ale můj manžel se dobře neučil, on je vyučený a měl i tuhle vadu nějakou, takže

ona to má po něm a on z toho má výčitky. Takže jsme rádi, že jí to jde. Já jsem ráda hlavně kvůli manželovi, on si říká, že je to dobrý. Ale kdyby jí to nešlo, tak co nadělám. Jsou horší věci. Je zdravá, to jsem ráda.

33) A co byste považovala za špatné známky?

Určitě kdyby měla třeba trojky ve druhé třídě, tak už bych věděla, že fakt je nutné to řešit. Ale kdybych viděla, že na to fakt nemá, tak bych to nějak nehrotila. Třeba ta starší, ta nosí čtyřky a byly jsme už na několika vyšetřeních. V SVP, protože jsme měli problémy s chováním, psychologka ve škole jí dělala testy, byli jsme i v PPP, protože jsme se rozhodovali, na jakou školu půjde. A to já vnímám jako důležité, aby byla spokojená, a když už není spokojená na základce, tak abychom to nějakým způsobem zlomili na střední. Ale samozřejmě bych ji nenutila, když nosí domů čtyřky, ale když kamkoli přijdeme a dělá tam čtyřhodinné testy a vyjde jí, že je chytrá, že má nadprůměrné schopnosti, že by mohla mít jedničky, dvojky, tak to člověka samozřejmě štve. Protože já vím, že když ona si vezme knížku a naučí se, tak jedničku dostane, protože není hloupá, ale ona není vůbec motivovaná, nebo já bych ji motivovat mohla, ale u mě to už nezabírá. Ale jde o to, že já si nedělám ambice, že musí mít vysokou školu nebo udělat maturitu. Ale ona k ničemu není, že by byla manuálně zručná, to není. A dát ji na nějakou školu, když na ni nebude mít, na co to bude? Když ve čtvrtáku neodmaturuje a bude mít základní vzdělání. To jsme řešili a tam mě to štve, protože vím, že má na víc. Kdyby mi řekli, že na víc vážně nemá, tak nemá, tak co můžu dělat, každý nemůže mít na všechno. Takže já to беру tak, že na co Jana bude mít, na to bude mít. Samozřejmě, když bude mít nějaké problémy, tak to budu řešit, budu to řešit se školou nebo v PPP. Když mi tam řeknou, že na víc nemá, nejde to prostě líp, každý má nějaké limity, tak... tak... nebudu ji rozhodně nutit k něčemu, na nějakou další školu.

34) Když teda bude mít trojky, ale bude se doma připravovat, tak Vám to nebude vadit?

No jasný, když budu mít potvrzený, že to prostě nejde, že na víc nemá, tak co budu moc dělat. Každý jsme jiný a všichni nemůžou být doktoři nebo učitelé, musí tady být i někdo jiný – třeba ji baví se dívat na seriály o vaření, tak třeba cukrářka. Když jí to bude bavit, tak proč ne. Tady je teda problém, že v tomhle státě je hodně šikovných lidí, zlatý český ručičky, ale zas vyrůstá generace dětí, která je úplně... co si budeme povídat, naše babičky a maminky...je to něco jiného...

35) Co tím „jiného“ myslíte?

Už spoustu věcí ty mladý lidi teď neumějí. Jana se doma učí háčkovat, plést a tak, chodí se mnou na keramiku. Ona je docela šikovná, zručná a je snaživá, baví ji to. Takže jestli se jednou bude živit rukama, tak proč ne. Zním lidi, kteří mají vyznamenání a jdou na učební obor, protože je to baví. A proč ne? O tom to přeče je, aby je ta práce bavila. Takže na co bude mít, s tím já budu spokojená. Ale to, co mě štve u té starší, že má na víc, ale kašle na to, tak to samý by mě štvalo u Jany. Když by na to měla a kašlala na to a kvůli tomu měla horší známky.

36) Co byste dělala, kdyby Jana dostala pochvalu a zároveň i špatnou známku?

Já nevím, myslím, že kdyby dostala špatnou známku, tak doma brečí a já bych jí na to asi jenom řekla: Tak vidíš, musíme se doma víc připravovat. Co bych jí na to mohla říct? Pro ni by ta špatná známka byla impuls, že by se víc snažila, že to nejde, aby měla zase dobrý známky.

37) A Vy? Jak byste se na to dívala Vy?

Tak pro mě... Já bych viděla, jak ona je z toho nešťastná, a už bych neměla potřebu to nějak jinak řešit. Spíš bych jí teda řekla, že se musíme příště víc připravit, ale že bych to s ní nějak rozebírala, to ne. Ona sama by z toho byla nešťastná, tak ještě abych já jí přidávala, to není zapotřebí.

38) A tu pochvalu byste řešila?

Pochválila bych ji, samozřejmě. To jo.

39) Jak by měl podle Vás vypadat ideální učitel?

Všichni jsme lidi. Každý má chyby, problémy, každý má náladu ten den, každý občas řekne něco, čeho druhý den lituje. Já si nemyslím, že ideálního něco existuje. Já jsem s paní učitelkou spokojená. Taky slyším, že jsou tu lepší učitele, ale ona si u Jany získala dobrý postavení – věří jí, má ji ráda, má k ní respekt, to je pro mě podstatný. Já jsem ráda, že je s ní spokojená. Já nevím, možná bych nějaké blbosti řešila, ale to jsou fakt blbosti a to nemůžu řešit, tyhle kraviny. A paní učitelka je fakt ochotná, můžu za ní kdykoli přijít a vím, že když se s ní na něčem dohodnu, tak to bude platit, ne že by to jenom odkývala. A ideální není dneska snad nikdo.

40) Má Jana oblíbené předměty?

Spíš má ráda pracovní. Jak kdy, někdy má ráda tělocvik, záleží, co tam dělají. Třeba plavání nesnášela. Ona se nerada potápí, a přestože se nesmí potápět hluboko, tak trochu může a to dělala nerada. Ona po mononukleóze se nesměla moc

unavit, protože by se mohl rozjet ten únavový syndrom. A pak z neurologie jsme měli nález, takže jsme ji furt hlídali, aby se neuhodila do hlavy. Vážně jako princezničku jsme ji hlídali. Ona je takový náš poklad, až ta starší žárlí. Takže předměty má ráda, ale je opatrná na sebe. Češtinu ne že by neměla ráda, ale vadí jí, že jí to nejde. Spíš má ráda matiku. Z těch, když vezmu tak – matika, čeština, prvouka. Angličtina... no mě mrzí, že to neumíme a nemůžeme ji k tomu vést. I když se třeba snažíme, tak se k tomu zatím moc nemá. Chtěla bych, aby se jazyky naučila, protože já to vidím, když jedem na dovolenou a mám se někde domluvit, to je problém.

41) A Vy jste měla nějaké oblíbené předměty?

Jé, já a předměty. Já jsem nějak neměla problémy ve škole, já jsem se dobře učila, já jsem taky byla strašně hodná jako Jana, aspoň to rodiče tvrdí. Ne, byla jsem hodná, neměli se mnou učitelé problémy. Asi taky ta pracovní činnost a člověk ani nějak... Já nevím, co mě bavilo. U mě byl problém, že tam nebyly žádný kroužky, záliby ve škole. Já jsem z vesnice, a když se ve škole otevřel nějaký kroužek, tak jsem tam chodila jenom já a pak ho zrušili. Takže já jsem byla spíš u babičky a ta mě učila plést, vyšívat a tak. A jak jsem teď doma, tak chodím na keramiku, protože potřebuju kontakt s lidmi. A to mě baví, akorát tím bych se neuživila. A to by mě i bavilo jako práce. Ale i třeba učit. Ale já nemám žádnou pedagogickou školu, musela bych si doplnit vzdělání a kdy tu školu dělat? Zase je to náročný. Protože kroužky jsou odpoledne a já potřebuju být odpoledne doma. Je to problematické. Manžel nás dokáže zaopatřit, takže já si hledám práci, která by mě bavila, třeba za minimum. Jenže to je většinou časově náročný nebo odpoledne. Ale Jana... ji asi baví všechno, když jí to jde. A oni dělají všechno formou hry a baví je to. Dělají to hezky, paní učitelka má pěkné přípravy.

42) Co by podle Vás měl učitel hodnotit?

Hlavně znalosti. Pak ke každému dítěti by měli mít individuální přístup, protože každé dítě je jiné, na každé dítě něco jiného platí. Vím, že učitelka ví, že Jana má problém, a když diktuje diktát, tak bere na Janu ohled. Ale myslím si, že pak je tam dítě s jiným problémem a ona musí zase brát ohled na ně. Ale pořád je to člověk, takže si myslím, že je dobrý, že je tam dětí méně, protože ten přístup může být lepší. Má víc času na jedno dítě. Ale určitě musí být objektivní, aby děti viděly, že je spravedlivá, nikomu nenadržuje, protože děti vnímají hrozně tohle. Paní učitelka to

zvládá, protože Jana nikdy nepřišla, že by učitelka byla nespravedlivá. Takže si myslím, že tohle paní učitelka zvládá. Protože ta spravedlnost, co si budeme povídat, v životě si člověk ještě zažije tolik nespravedlnosti, tak aby ji děti měly ještě ve škole, to ne. Protože já jsem to zažila u starší dcery, spoustu nespravedlností a paní učitelka to neřešila, nebo když jsem paní učitelce přinesla papír z PPP, že má dcera nárok na individuální přístup, že je pomalejší, tak mi sdělila, že vůbec, že tohle za její doby nebylo. Ona mělo rok do důchodu a prostě, že nic takového řešit nebude. Takže třeba ta dcera měla od začátku špatné známky, ani za to nemohla a já jsem to řešila. Chtěla jsem, aby mi přinesla písemku z matiky, úplně malé stránky čtyři, první stránka úplně bez chyby, druhá stránka úplně bez chyby, na třetí stránce malinká chyba a poslední cvičení nedodělaný a poslední stránka nedodělaná a dostala trojku. Tak říkám: Podívejte se, paní učitelko, má nárok na úlevy, tady jasně vidíte, že všechno spočítala, ale nestihla to, ne že by to nevěděla, prostě to nestihla. A vy jí dáte trojku, trojku na vysvědčení, ale ona znalosti má, jenom potřebuje víc času. Tak jsme to řešili, tak jí dala na dvě hodiny písemku a měla to samozřejmě za jedna. Ale jde o to, že já jsem tam nemohla za každým chodit a všechno řešit. Ale snažila jsem se jim vysvětlit, že ta úleva k něčemu je. Dneska už třeba stíhá, to bylo jenom na začátku školy. Já jsem učitelce i navrhla, že by mohla přijít do PPP, ale to ona odmítla radikálně. To je práce navíc. Tady vlastně se logopedka domluví s učitelkou, přijde se podívat na hodinu, i učitelka volala logopedce, když se jí něco nezdálo. To je něco úplně jiného. Takhle by to mělo fungovat. A tohle si myslím, že ten začátek byl u starší dcery špatný, a přestože má schopnosti být lepší, tak si říká, stejně to nestihnu, stejně budu mít špatné známky, takže ji to asi už úplně demotivovalo, pak já jsem se na ni doma rozčilovala. A ona se doma nechtěla učit, ale proč by se učila. Takže to byl kolotoč. A možná právě proto jsem teď maximálně spokojená a jediný rodiče, kteří nejsou spokojení, jsou asi ti, kteří nemají srovnání. Ale já to srovnání mám, takže vidím, že to je ohromný rozdíl. Vážně jsem moc spokojená. Paní logopedka nám doporučovala ještě jinou školu, speciálně pro tyhle děti. S tím, že mají asistenta, ale do budoucna by musela stejně přejít na normální školu, a to jsem nechtěla. Protože by si zvykla na nějaký kolektiv a pak zase to měnit. Já jsem měla ohromné nervy, aby mi ji sem vzali. Všechny ty papíry od doktorů, nemůžu jim zalhat, takže když jsem jim to přinesla, měla jsem malinkatou dušičku, měla jsem

strach, že mi ji sem nevezmou, ale vzali. To jsem fakt ráda. A je vidět, že se fakt změnila, vidím pokrok, změny, takže já jsem spokojená, protože mám porovnání.

43) Kdo začíná rozhovory o škole?

Jak kdy. Jana jak kdy, někdy má potřebu mi hned něco sdělit. Nejvíc ji má, když já potřebuju pracovat, to tu pusu nezavře. Ale máme teď s manželem dohodu, že když já potřebuju pracovat, tak ji zabaví on a pak zase potřebuje pracovat on, tak ji mám já. Když vím, že něco dělali, někde byli, tak se jí zeptám první já, co dělali, jak se měli, co tam bylo a ať vypráví. Ale třeba o škole v přírodě vůbec nechtěla mluvit. Nemluvila se mnou, nepromluvila na mě vůbec, sedli jsme si do auta a hroznej řev, brečela, vůbec se nedala uklidnit a až večer se uklidnila a rozmluvila se. Tak jsem měla strach z téhle školy v přírodě, ale byla krátká, zvládla to. Přijela, přivítala nás, i když nijak extra. Nechtěla se o té škole v přírodě vůbec bavit, tak jsme to nechali být, šla si hrát do pokojíčku, vybalili jsme kufr a večer hroznej brekot, mazlila se, hodinu jsem se jí nemohla zbavit – že se jí strašně stýskalo. A tak jsem jí říkala, že když se jí bude stýskat, ať jde za paní učitelkou, že se s ní pomazlí, ona je hroznej mazel, ale zase jsem ji upozorňovala, že paní učitelka nemá jenom ji. Že má víc dětí, nemůže u ní být pořád. A ona, že se v noci probudila a brečela. A že už nikam beze mě nepojede, jenom se mnou. Ale druhý den začala vyprávět, už dobrý. Ale asi je to nezvyk, je to změna, ona je citlivá a pořád je se mnou, nemáme moc hlídací babičky. Takže je na mě zvyklá hodně. Taky napsala pohled: „Milá maminko“ a na tatínka zapomněla. Ale tak manžel říkal, že ví, že ho stejně ráda. Ale to jsou ty děti. Tak já ji chodím uspávat, já si s ní povídám. Manžel sice taky funguje, ale je hodně v práci, a když přijde domu, tak je unavený. Ale ona k němu má hezký vztah.

Třeba do školky v přírodě ji nechtěli vzít, ona má taštičku léků. Paní učitelka tam s ní i spala v posteli, protože se o ni bála. Ale je fakt, že tam vydržela jeden den. Přijeli, ona dostala teplotu, tak jsme pro ni hned druhý den jeli, přijeli jsme domů a dobrý. Stýskalo se jí. No, zkusili jsme to.

Takže ty rozhovory začíná jak kdy. Někdy je toho plná, to pak povídá, většinou když já musím něco dělat. Ale že bych to z ní musela tahat, to zase já se nesnažím, když nechce povídat, tak já ji nechám a většinou se pak rozpovídá třeba později sama. Zase ona nám poví všechno.

44) Co je podle Vás hodnocení?

Tak samozřejmě známky, to je to, s čím Jana půjde dál. Známky jsou podstatný, protože bez známek... já jsem ještě měla strach z toho, že když si člověk zaplatí soukromou školu, tak že se děti moc učit nebudou, ale já si právě myslím, že třeba se učí víc než jinde. Když se zeptám třeba známých. Možná i tím, že když je jich málo, tak to víc procvičují. Se starší dcerou jsme se vůbec doma nepřipravovali, třeba diktáty. Ale tady nás nutí, abychom se na to podívali. Ale je to správný, protože rodiče se musí zapojit. I třeba čtecí karty, rodiče taky musí číst. Když by čtecí karty nebyly, tak by třeba tolik děti nečetly. Jana třeba chce, ale myslím si, že kdyby ty karty nebyly, tak by asi tolik číst nechtěla. A třeba minulý rok mě překvapilo, že se ještě poslední týden školy učili. Díky tomuhle přístupu se víc učí. Starší dcera v osmičce se už vůbec neučila asi tři týdny na konci roku. To si říkám: proboha, vždyť na vysvědčení zrovna v těchto ročnících záleží. Takže ty známky... Na tom záleží, když pak půjde dál. Ale víte, ono to není jenom ty známky, když to vezmete, tak každá škola, každý učitel nějak hodnotí, teď jestli je známka spravedlivá. Když dítě projde u pěti učitelů, každý ho bude hodnotit trochu jinak. Někdo by mu dal dvojku, někdo trojku, někdo třeba čtyřku. Já si myslím, že prostě ta známka není spravedlivý hodnocení. Proto právě třeba neodpovídají někdy ani ty znalosti. Já to vidím u starší dcery, ona není hloupá, ale má špatné známky. A střední školu může třeba díky tomu zvládnout i líp než někdo, kdo se učí dennodenně, aby ty známky měl. Ona by to nepotřebovala, stačilo by, kdyby dávala na hodině pozor. Ale je fakt, že když nebude mít dobré známky, tak se na tu školu nedostane, takže tu šanci nemá šanci dostat. Takže je to těžký, důležitý jsou známky, aby se někam dostala, ale pro mě ne. Já si myslím, že nejdůležitější je to, co má v hlavě. Jestli na to má nebo nemá, protože to je podstatný.

Třeba státní maturity, ty bych zrušila hned. Když vidím nešťastné rodiče, jak čtyři roky podporovali děti na střední škole a pak oni v devatenácti nemají nic, mají základní vzdělání, tak to je neštěstí, protože, co s nima, čtyři roky zahozený, ztracený. Takže, ale samozřejmě... Určitě je hodnocení i písemný. To je důležitý hlavně pro dítě, ale samozřejmě i pro nás. Ale jí se to líbí, ona z toho hlavně čerpá tu motivaci.

45) Pochvaly jsou podle Vás taky hodnocení?

Určitě, když ji paní učitelka pochválí, to má taky radost. Tak já taky ráda chodím na třídní schůzky, protože slyším chválu. Poslouchá se to dobře. Kdybych chodila a paní učitelka mi říkala: Vaše dcera zase udělala tohle a já jí pořád říkám a ona nikdy neposlechne. To kdybych pořád poslouchala, tak to je nepříjemný. Takhle mám z toho dobrý pocit. Já jsem se teda bála, že z ní bude velký ťuňťa, ale díky tomuhle přístupu si myslím, že to bude dobrý, že nebude takový ťuňťa, jak jsem si myslela. Že to nebude až tak zlý. Myslím, že je to tady v rovnováze, otkávají se, je to takový, jaký to má být. Možná, že jinde bych byla spokojenější, ale jsme tady a já jsem spokojená. My jsme třeba jednou byly u doktorky, a říkám jí, že nepůjdeme do školy, protože by to bylo na dvacet minut, a hrozný řev. Takže jsme jely do školy, já jsem tu počkala, ale Jana byla spokojená. Viděla paní učitelku, ale to je hezký právě, protože tohle jsem u starší dcery vůbec nezažila. Já jsem si říkala: Já mám dítě, panebože, to je strašný... Samozřejmě se těší i na prázdniny, ale nevdá jí chodit do školy.

46) Takže pro Vás je to taky hodnocení?

Tak hodnocení... Víte, ono to hlavně potěší Janu a já jsem ráda, že slyším, že je šikovná, hodná, snaživá. Asi to je do jistý míry hodnocení toho, jaká je v té třídě, jak se chová. Asi jo, dalo by se to říct.

47) Byla jste někdy nespokojená?

Nespokojená... Já si myslím, že to hodnocení je mírnější, protože kolikrát tam ty chyby sama vidím a ona má třeba ještě jedničku. Ale je fakt, že paní učitelka kouká na to, že se to teprve učí. Že to ještě nemůže vědět, nebo že to ještě není zažitý... Nevím, já jsem spokojená. Nejhorší známky u ní jsou trojky.

48) Řešíte nějak, když jste spokojená nebo nespokojená?

To je jasný, že my to nějak řešíme. Ona to hrozně potřebuje, ale to potřebuje každý. Fakt je, že Jana něco vyrobí i doma a hned se ptá: Jsi na mě pyšná? To se zeptá, nebo i řekne: „Já jsem tak ráda, že jsi na mě pyšná.“ Ona z toho má radost, když jí řekneme, že je šikulka nebo že to je krásný. To ona potřebuje. Samozřejmě jí taky řeknu, že to dneska odflákla, koukej se, jak ses na to vykašlala. Nebo i paní učitelce to říkám: „Podívejte, jak napsala úkol, viděla jste to? Ona se mi snažila udělat radost a napsala úkol z češtiny beze mě.“ Samozřejmě jsme tam chyby opravily, ale ona nemůže gumovat, protože to by byl podvod, takže tisíc škrtačů. A paní

učitelka říká, že jí to bylo jasné, že to bylo takhle. Takže ona se snaží, ale někdy to nejde.

49) Když nejste spokojená, tak to dceři řeknete?

Jo, ale jí to mrzí. Takže to ani nemusíme nějak hodně řešit.

50) Ale když vidíte, že to „odflákla“, a proto třeba vypadá její práce do školy hrozně, nebo má horší známku, tak to s ní probíráte?

Jo, tak jí upozorním na to, že se na to vykašlala, a že kdybychom se na to víc podívali, tak to třeba mohlo dopadnout jinak. Ale nějak víc to neřešíme, je malá zatím. A já se na ni nebudu rozčilovat. Je třeba fakt, že se na ni rozčilujeme, když trénujeme diktát a jí se nechce, to je tvrdohlavá, a válí se po zemi, řve. Už jako malá měla problémy s tímhle, že nové boty, nové oblečení, to je pro ni hrozný problém. První boty jsme vyzkoušeli ve čtyřech letech, i teď nosí pořád stejné oblečení, přestože doma toho má fůru. Ale ona má svoje oblíbené a to nosí furt a je problém, když se mění roční období, venku je zima a nemůže nosit letní boty. My všechny ostatní boty schováme a necháme jenom ty zimní. Ale to jsme taky vycházeli na počtvrtý, protože ona se u toho hrozně zpotila, nebo se strašně vztekala, to se svlékla donaha, někam se zavřela a my jsme zkoušeli všechno možný a pak jsme ji nechali, ať se vyvzteká. No, ale to jí už přešlo úplně. Taky když jeli do divadla, tak jsem jí ukazovala, jak všechny holčičky mají šatečky, sukýnky...A ona má kalhoty, normální. Ale zase tak, proč tam jede do divadla? Aby něco viděla, a ne aby se vyfintila. A přijela, líbilo se jí to, byla spokojená. Lidi si možná myslí, že nemáme co na sebe... No, co s tím udělám. Mám ji nějak trápit, když nechce? Je to těžký. Ona je v tomhle zvláštní, ale my to bereme, že v jádru je hodná, citlivá. Ale taky se věci změní snad věkem. Ona je teď zlatíčko, ale uvidíme, co udělá puberta. No, třeba se to otočí, jako u našich známých. Tam to bylo úplně stejné – jedno dítě raubíř a jedno hodné a teď se to úplně obrátilo. Asi, co si ten mladší neužil v dětství, tak má teď v dospívání. Ale je to hodně ovlivněné okolím. Já vidím u starší dcery, že je hodně ovlivněná kolektivem, a proto jsem ráda, že mladší je tady. Protože tam když se mi něco nelíbí, já ani nemám kontakt na rodiče: Když jsem se jednou snažila řešit problém, akorát mi začali vyhrožovat. Takže to nemá význam. Ale tady si myslím, že není problém. Tady jde lidem hlavně o vzdělání a o děti.

51) Myslíte učitelům?

I rodičům. Myslím, že kdybych měla problém, tak třeba vím, že to můžeme vyřešit. S učitelkou i s rodičema. Rodiče znám, jezdíme na stmelovací pobyty. A jde to všechno snáz.

52) Co si myslíte o těch stmelovacích pobytech?

Já nejsem moc na tohle sdružování a různé hry. Mám z toho divný pocit, když vidím seznam věcí, tak už se děším. Ale pak jsem vždycky nadšená.

53) A proč tam jezdíte?

Hlavně kvůli Janě. Teď už ty lidi známe, ale je to nezvyk. Tak třeba... Ale tady se chovají lidi normálně. Ale samozřejmě se člověk setkává s lidmi, kteří dávají najevo – já jsem někdo a vy jste obyčejní. Ani tady nemůžu říct, že by mi byli všichni rodiče sympatičtí, i tady někteří dávají najevo, že jsou něco víc. Ale to se dá vydržet. Já se snažím řešit všechno v klidu. Teď na posledním stmelovacím pobytu jsem předtím do noci dělala a pak večer jsme tam dlouho seděli a mně už padala hlava, tak jsem šla spát. A ráno mi paní učitelka říkala, že máme mít masky a že jsou tam na hromadě připravený, tak ať si něco vyberu. Tak jsem si něco vybrala, odnesla jsem to na pokoj, aby to děti neviděly, a jedna maminka na mě... Všichni rodiče, co si to vybrali, si to odnesli na pokoj. A za mnou přišla jedna maminka, že jsme jim ukradli masky, a já říkám: Já jsem vám nic neukradla. Tady byly na hromadě, paní učitelka mi řekla, ať si vyberu, tak jsem si vybrala. Jenže ona šla za paní učitelkou a ta za mnou přišla, že se omlouvá a že paní je pruderní, že se s ní nechce dohadovat. Tak já jsem jí říkala, že mi jde o ten princip, já nemám zapotřebí se s někým dohadovat, já ani žádnou masku mít nemusím, mně je to úplně jedno, jsem jí řekla. Ale mrzelo mě to, protože ten způsob – vy jste mi ukradla masku – a paní učitelka jim jasně řekla, všichni rodiče to pochopili, vybrali si masku, odnesli a já tam budu poslouchat... Bylo to nepříjemný, ale šlo o to, přijít jinak. Kdyby řekla, že na to zapomněla, nechala ji tady. Ale tak já nejsem konfliktní, paní učitelce jsem řekla, že jí tu masku dám. Ale mrzelo mě to, protože kdybych to věděla, že si ji vybrala, tak si ji nebudu brát, ale já jsem tam večer nebyla. A i kdyby, tak bych si řekla, že si asi vybrala jinou. Jak mám tušit, že ji tam nenechala schválně. A i známá mi říkala, že být paní učitelkou, tak by to řešila jinak. Prostě takhle to bylo řečeno, kdo si to vezme a odnese, toho to je. A ty ustupuješ jenom proto, že ona je majitelkou toho a toho. Ale tak já jsem si říkala, že

to nebudu řešit. Ona to paní učitelka má taky obtížný, někteří rodiče jsou... Je to s nima těžký. Ale tak jsem si říkala, mám si kazit víkend? Ale některý rodiče to prostě dávají na oddiv. Ale zase jsou i tam i jiný, snad soudce a ten normálně říkal: Budeme si tykat, a v pohodě. Je to povahou toho člověka, no.

54) Takže tam jezdíte kvůli Janě?

Samozřejmě kvůli ní. Ale teď už ani tak ne, protože teď i můj manžel se s chlapama docela seznámil. On není moc komunikativní, ale spřátelil se. My jsme minule byli vytočený, že tahle maminka nám zabrala místo u stolu. My jsme tam měli snídani, oběd, večeři. Jednou jsme tam přišli, všichni seděli tam, kde včera, jenom tahle maminka ne. No, tak jsme seděli stranou a manžel se vztekal, jestli to má zapotřebí tam být, když ona si o sobě myslí bůh ví co. Ale nemůžeme jí nic říct, protože by udělala scénu. Tohle vám trochu zkaží náladu. Ale Janě se tam líbí. Děti vidí, že je to jiný. Stmelovací pobyty jsou fajn, mají smysl, protože kdybychom tam nebyli, tak se rodiče ani neznají.

55) A je pro Vás i důležité, že třeba vidíte také učitele v jiných situacích?

Jo, a i děti a rodiče. Oni vidí rodiče jiných dětí a snáz pak můžou třeba ty děti jezdit ke kamarádům, protože se známe. Já znám jejich rodiče, ty děti znají mě. Zatímco ta starší dcera rodiče spolužáků ani neviděla. Je to dobrý, je to rodinný. Já jsem vždycky na začátku školního roku měla problém jenom s asistentkou, že všechny zdravila jménem, a říkala jsem si, jak to dělá, že si nás všechny pamatuje. Ale je to o přístupu. Ale ona se třeba i zeptá, co jsme dělali, nebo jak se máme a tak. Prostě pamatuje si, nebo vědí i o těch dětech. Je to rodinný. Je to o přístupu. I doktorka mi říkala: Já mám v kartotéce 800 dětí a všechny znám. A když je vidím, tak se nemusím ptát, protože je všechny znám. Je to o přístupu. O zájmu. Taky díky tomu má tahle škola už hodně dobrý jméno. Ví se, že je to dobrá škola. Taky kolik zájemců už mají, ale je to tím jménem. Je to něco jiného, je to tak, jak by to mělo být.

56) A jak by to mělo být podle Vás?

Právě že je cítit zájem. Že mají zájem o ty děti, aby se jim tady líbilo, aby byly spokojený, nejenom aby sem chodily z povinnosti. A i o nás jako o rodiče, prostě že si nás pamatují, vědí, co který dítě třeba má za problém. Nebo nevím, jestli to je jenom u Jany, že toho třeba máme hodně, ty papíry od doktorů a různý omezení a tak, ale jak jsem říkala, že třeba paní asistentka se mě i zeptá, jak se máme, jestli

je Jana třeba už zdravá, nebo jak to vypadá s ní a tak. U té starší dcery, tam jsme nikoho nezajímali, tam nebyl ani zájem dělat cokoli trochu jinak nebo dokonce navíc. To jsem si všechno musela vybojovat. A to i když jsme měli třeba ten papír z PPP, tak mi paní učitelka řekla, že nic takového dělat nebude. A hádejte se tam s nima pořád. Ale tady všechno běží, jak má.

57) A jak Vy vzpomínáte na školní docházku?

Já mám jenom gymnázium, dál jsem nešla. Z blbosti. I když tenkrát to byla taková doba. Zamílovala jsem se a problém, no... Já jsem ve škole... že bych byla spokojená... Základka byla taková, my jsme to ještě měli v takové době, kdy třeba učitel nám dal pár facek klidně. Bylo to takový přísný, my jsme si nic nedovolili. Já jsem třeba byla na vesnický škole, tam byla jenom škola do čtvrtý třídy a byli jsme tam spojený víc ročníků v jedný třídě. A bylo to takový... těžký. Tak tam neříkám, že bych byla nějak spokojená. Pak na druhém stupni jsem byla docela spokojená. A pak na gymplu... já nevím, já jsem tam měla divný pocit, ne že by mě to tam bavilo. Chodila jsem do školy, byla to moje povinnost, tak jsem se na to připravovala. Ale mám kamarádku a ta má kluka na gymplu a vidím, jak jsou děti zapojený do výuky víc, jak můžou něco připravovat, tak za nás to bylo víc stylem: Tady je něco, to se naučte, napište si to. Bylo to takový nezáživný, já nevím. Dneska jsou děti víc zapojený a tam i kdyby člověk dělal, co by dělal, tak by to nemělo nějak smysl. A pak jsem se zamílovala a blbec jsem nešla dál. To mě mrzí, ale zase... dneska už vím, co by mě bavilo, ale po gymplu jsem to ještě nevěděla. Takže to je problém, kdyby člověk věděl, co ho bude v životě bavit, na co má. A dneska už se dostávám do věku, že když budu hledat práci, tak jakou s gymplem seženu. Co to je? Znalosti – no, tak umím účetnictví, mám základy, manžel má malou firmu, ale jazyk neumím, ruštinu jsme se učili. Prostě co jednou... Je to takový složitý. Mám z toho divný pocit, protože vím, že mě to jednou nemine. Dneska mě třeba bavila keramika, ale patlám si to pro sebe, neumím to nějak extra, sice se to hodně lidem líbí, ale nikdo vám to dneska nezaplatí. Já jsem dělala i košíky, a všichni z rodiny už mají košíky, už neví, co s nima. Tak jsem narazila na paní, dala jsem jí pár košíků a nějaké se prodaly, ale zbytek tam teď má. A já jsem ráda, že se nějaký prodá, ale manžel mi říká, abych se na to vykašlala, jestli mi to stojí za to. Protože když si vezmu, kolik stojí materiál a kolik času nad tím strávím, tak když ten košík prodám, tak mám patnáct korun na hodinu. A kdybych se tím

měla žít, zaplatit daně, sociální, zdravotní, ale za jiný peníze to neprodám. Teď nás válcuje Čína, levná pracovní síla. Ruční práce vám dneska nikdo nezplatí. Ale hlavně aby se zaplatil materiál, ono se to nezdá, ale ten čas vám nikdo nezplatí. Ale člověk nemůže dělat všechno pro peníze. Já taky dělám na zahradě, protože mě to baví. Člověka mrzí, že když ho něco baví, tak nemá šanci se tím uživit. A když vidím ceny v Německu, tam by se i uživil, ale zase tam to není tak jednoduchý. No, člověk by rád dělal, co ho baví, ale nakonec skončí někde v supermarketu a bude vybalovat zboží, protože si nedokážu představit, že bych šla ke kase. Mně by tam vadili lidi, já jsem hodně sama, to má na mě velký vliv. A když pak vidím ty lidi, ani se nedivím, že jsou prodavačky protivný, protože ony toho mají taky dost. Ale já Janě říkám, že úsměv a být milá na ostatní nikoho nic nestojí a proč si otravovat život protivností. A ona mi pak říká: Ta byla protivná, vid'? A já jí říkám: Třeba je nešťastná, tak jí musíme zvednout náladu úsměvem, člověk se nesmí nechat otrávit. Tak takhle ji učím. Co jí mám říct? Já kamkoli jsem teď před dovolenou přišla, tak všichni jenom nadávali, brečeli. Tak jsem jim říkala, že chci slyšet jenom pozitivní věci. Ale je taková blbá doba, jsou starosti, problémy, dřív to bylo jednodušší, dneska je pořád něco. Ale to je všechno, dneska zapnout zprávy, člověk má po náladě, zkažený večer. Tak já říkám, proč si to takhle kazit, když člověk nemusí. Ale nejhorší na tom je, když vidím ty vztahy na pracovištích, Oni když si ty lidi nemají co závidět, tak si to ještě znepríjemňují. Jsou i na stejných pozicích a oni stejně si závidějí, pomlouvají se. A právě ruční práce dělají většinou lidi, kteří jsou v pohodě. Nebo já jsem tam chodila, abych si léčila nervy, tam nechodí lidi, aby si dělali nepříjemnosti, nebo si na něco hrát. Je to dneska složitý, když máte zaplatit nájem, poplatky a tak, kolik toho musíte prodat, jste tam od rána do večera. No je to problém.

58) To máte pravdu, je doba hektická. A chtěla byste ještě něco dodat k tomu školnímu hodnocení?

Ne, ani už ne.